

Mohácsi Ágnes is, kimutatva XVII. századi metrikus versszerkezetekben a fokozatosan eltűnő dallam szervező erejének maradványait.

Az utolsó délutánt megnyitó előadásban *Hubert Gabriella* a gyülekezeti énekek liturgikus-funkcionális szempontú osztályozását végezte el. *Ács Pál* a Balassi-kódex számozott verseinek sokoldalú elemzése alapján következtetett Rimay Jánosnak egy korai, 33 darabból álló versciklus-kompozíciójára. *Hargittay Emil* pedig az igen gazdag XVII. századi magyar nyelvű pasquillus-irodalom változatainak feltérképezésére vállalkozott.

Komlowszki Tibor Balassi-Bálint költészetének fejlődését kísérte végig az énekelt költeményektől a modern szövegvers kifejlődéséig. Véleménye szerint a korai szakaszban erősen életrajzi meghatározottságú életműben a dallam szerepének háttérbe szorulásával a költő egyre jobban törekedett a versek akusztikus komponálására.

Elnöki zárszavában *Balázs Mihály* az ülésszak fő jellegzetességeként az előadások módszertani és szemléletbeli sokszínűségét emelte ki. Különösen szembevető volt a szegedi számítógépes program első tudományos eredményeit bemutató kutatók fellépése. Egyúttal azonban Balázs arra is figyelmeztetett, hogy terminológiai és metodikai újítások széles körű elfogadtatásához minden oldalról nagymértékű tolerancia szükséges.

O. G.

A Balatontól a Dunáig

Tudományos ülésszak Közép-Dunántúl irodalmi múltjáról és jelenéről

Székesfehérvár, 1988. május 26–28.

A Magyar Irodalomtörténeti Társaság regionális tagozatainak száma a közép-dunántúli tagozat megalakulásával immár négyre emelkedett. A székesfehérvári ülésszakon jelentették be Veszprém, Komárom és Fejér megye tanárainak, muzeológusainak, helytörténészeinek együttes részvételét a Magyar Irodalomtörténeti Társaság munkájában. Az újonnan alakult tagozatot levélben köszöntötte Keresztury Dezső akadémikus, a Társaság elnöke és Kovács Sándor Iván egyetemi tanár, a Társaság főtákará. Wéber Antal egyetemi tanár, a Társaság alelnöke átadta Németh Józsefnek, a Zala megyei Múzeumigazgatóság vezetőjének a tagozati Toldy-érmet.

Az ülésszak három napja az érintett három megye irodalmi hagyományait, múltját és jelenét ölelte fel. Az első nap *Mohácsy Károly* székesfehérvári középiskolai tanár, számos tankönyv szerzője Vörösmarty *Szózatának* elemzését mutatta be „a tanár szemével”. *Horváth Júlia* muzeológus *A föld nem csal meg senkit...* címmel Gárdonyi Géza *Pöhölyék* című novelláskötetében kereste Gárdonyi paraszti ábrázolásának motívumait. *Németh S. Katalin Csanádi Imre és a régi magyar irodalom* sokrétű kapcsolatát mutatta be a költő szerkesztői munkáját és verseinek élményvilágát is vizsgálva. A vendéglátó székesfehérvári múzeum több évtizedes tevékenységéről, a modern magyar művészet elfogadtatásáért folytatott eredményes harcáról számolt be *Kovalovszky Márta* muzeológus.

A második napon Veszprém megye irodalmi hagyományairól hangoztak el előadá-

sok. *Boda Miklós* a XVIII. század kevéssé ismert örült polihisztoráról, a „világnyelvész” *Kalmár Györgyről* tárt föl értékes életrajzi adatokat. *Németh József Pálóczi Horváth Ádám* dunántúli irodalmi kapcsolatait elemezte, újabb vonásokkal gazdagítva az *Ötödfejszáz énekeiről* ismert szerző irodalomszervezői arcképét. *Borsos Sándor* szintén kevéssé ismert oldaláról mutatta be Pálóczi Horváth Ádámot, amikor a református egyházi éneklésben nagy szerepet játszó egyházi énekeire hívta fel a figyelmet. *Ács Anna* muzeológus a júniusban megnyíló balatonfüredi Jókai-émlékmúzeum meglátogatásához csinált kedvet Jókai balatonfüredi kapcsolatait életképszerűen feltáró dolgozatával. *Czine Mihály* sodró erejű előadása Nagy László irodalmi fogadtatását követte nyomon a pályakezdéstől a beérkezésig, kitérve a költő utóéletére is. *Kemény Géza* a hagyományörző Simon István versvilágában vizsgálta élmény és forma, hagyomány és eredetiség kérdését.

Az ülészek harmadik napján a résztvevők Komárom megye irodalmi hagyományairól hallhattak előadásokat. *Sipos Lajos* a készülő Babits-kritikai kiadás kapcsán a kritikai kiadások jellegéről, hasznáról elmélkedett. *Nagyfalusi Tibor* kéziratos források, levelezés segítségével mutatta be az esztergomi Babits-émlékház létrehozásának történetét. Előadásához kapcsolódott *Bárdos István*, aki Komárom, Esztergom és Tata bányája 1920 és 1944 közötti irodalmi életét foglalta össze. A megye és Németh László kapcsolatát tárta föl *Monostori Imre* előadása.

Az ülészek résztvevői jelen lehettek azon a könyvpremierén is, ahol a szerkesztő *Monostori Imre* mutatta be Németh László *Levelek Magdához* címen megjelenő levelezéskötetét. Az irodalmi esten részt vett és a kérdésekre válaszolt *Németh Magda*, a levelek címzettje, az író Kanadában élő leánya. Az ülészek programját Vörösmarty Mihály kápolnásnyéki lakóházának meglátogatása, az emléktábla megkoszorúzása egészítette ki.

A vándorgyűlés előadásai a Veszprém megyei Horizont című folyóirat 1988. októberi számában jelennek meg.

N. S. K.

A magyar nyelvészek V. nemzetközi kongresszusa
Budapest, 1988. augusztus 27–30.

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete és a Magyar Nyelvtudományi Társaság Budapesten rendezte meg a magyar nyelvészek V. nemzetközi kongresszusát. A magyar nyelvészek nagy találkozásának először ad otthont a főváros, az előző négy rendezvény színhelye valamelyik vidéki város volt. A rendezvényen 15 ország 270 képviselője – ebből 230 hazai és 40 külföldi – vett részt. A külföldi résztvevők közül többen érkeztek a szomszédos országokból, de az USA-tól Japánig számos országból jöttek a magyar nyelvtudomány legjelesebb szakemberei, oktatói és kutatói.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem előadótermeiben tartott kongresszus két együttes ülésén négy előadás hangzott el, a szekcióülések előadásainak száma meghaladta a 150-et.

Az V. nyelvészkongresszus központi témája a magyar nyelvtudomány története